

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI**

**“BOSHLANG'ICH TA'LIM INNOVATSION
KLAISTERI VA RAQAMLI TA'LIM:
EHTIYOJ, ZARURAT, NATIJA”
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**

Бухоро - 2021

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA
MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

BOSHLANG‘ICH TA‘LIM NAZARIYASI KAFEDRASI

Boshlang‘ich ta‘lim innovatsion klasteri va raqamli ta‘lim: ehtiyoj, zarurat, natija

**Respublika miqyosidagi
ilmiy-amaliy konferensiya materiallari
(10 MART, 2021 YIL)**

Tarqatish hududi:
<http://interscience.uz/>
onlayn

Respublika ilmiy-nazariy anjumani tashkiliy qo‘mitasi:

Raisi: O.X.Xamidov - Buxoro davlat universiteti rektori.

Rais o‘rinbosari: O.S.Qahhorov - Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, rais muovini

A‘zolari:

Q.R.To‘qsonov, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti dekani.
D.N.Mustafayeva, Buxoro viloyati xalq ta‘limi boshqarmasi boshlig‘i

G.T. Zaripov, IT, I va IPKTB bo‘limi boshlig‘i.

Yu.Yu.Azimov, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti o‘quv ishlari bo‘yicha dekan o‘rinbosari.

N.O. Safarova, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti yoshlar bilan ishlash bo‘yicha dekan o‘rinbosari.

M.Yo.Ro‘ziyeva, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini mudiri.

G.R.Akramova, Maktabgacha va boshlang‘ich ta‘lim fakulteti ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha mas‘ul.

B.S.Jamilova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini dotsenti.

S.Akramova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini o‘qituvchisi.

S. G‘.Luqmonova, Boshlang‘ich ta‘lim nazariyasi kafedrasini o‘qituvchisi, kotib

ISBN

To‘plamga kiritilgan maqola va tezislardagi fikr va ma‘lumotlarning to‘g‘riligiga mualliflar mas‘ul.

MUNDARIJA

KIRISH	8
1-SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INNOVATSION KLASTER: MUAMMO VA YECHIMLAR....	9
O.X.Xamidov . Ta‘lim klasterining afzalliklari.....	9
Гофуржон Мухамедов Педагогик таълим кластери: чирчиқ тажрибаси	11
Maxmudov M.X Ta‘limga klaster yondashuvning nazariy-metodologik asoslari	15
То‘xсанов Q.R. Maktab - universitet - ishlab chiqarish bosqichlarida klaster yondashuvlar – samaradorlikning kafolati	16
Ro‘ziyeva M.Y. Raqamli ta‘lim jarayonining shakllanishi va rivojlanish omillari.....	19
Б.С.Жамилова Болалар ижодий тафаккурини шакллантиришда педагогик таълим инновацион кластери фаолиятининг самарадорлиги	21
Ходжамкулов У. Педагогик таълим инновацион кластери: хорижий тажриба ва миллий ташаббус	24
Акратова G.R. Boshlang‘ich ta‘limda innovatsion klasterga ehtiyoj	30
A.P.Хамроев Бошланғич таълимга замонавий ёндашув: натижа ва таҳлил	31
Жамилова Б.С., Нигора Муртазоева “Мактаб-лаборатория” тажриба инновацион майдончалари истиқболли лойиҳалар кафолати.....	33
Ziyodova Zahro Badiiy asarni tushunish va tahlil qila olish ko`nikmasini shakllantirishda pedagogik ta‘lim innovatsion klasteri ahamiyati	34
Subhonova S. U. Boshlang‘ich ta‘limda fanlararo integratsiya va innovatsion loyihalar klaster modeli namunasi sifatida	35
Kuzmanova G.B. Boshlang‘ich sinf matematika darslarida matnli masalalrni yechishga o‘rgatishda innovatsion klaster usuli	38
Миртурсунова Ю.А Термин «образовательный кластер» в современной методике	41
2-SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIM INNOVATSION KLASTERINI TASHKIL ETISH ZARURATI ...	45
Тешабоева З. С Илм-фан ва таълим тизимида кластер- соғлом рақобат омили.....	45
Boltayeva M. A. Badiiy asar tahlili – o‘quvchi nutqini o‘stirishda muhim omil	46
Хусенова М. Х. Pirls халқаро баҳолаш тизими	48
Умарова З. Бошланғич синфларда педагогик конфликтларни бартараф этишнинг инновацион кластери.....	51
Очилов Ф.И. Бошланғич синф ўқувчиларига табиий-илмий билимларни ўргатишнинг мавжуд муаммоларини бартараф этишда кластернинг аҳамияти.....	54
Boboqulova.S.B, Isoyeva.M.B Markov jarayonlari va zanjiri	56
3- SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA INNOVATSION KLASTER - FANLARARO INTEGRATSIYA VA UZVIYLIKNI TA‘MINLASH KAFOLATI	59
Абдуллаев А. А. Мактабгача таълимда кластер самараси.....	59
Бердиева М. М., Курбонмуродова Ф. PIRLS баҳолаш тизими асосида саволлар миллий базасини яратиш долзарб аҳамияти	61
Халилова Р. Р. Виртуал мулоқот имкониятлари.....	63

Ачилова М. С. Мактабгача ва бошланғич таълимда узвийликни таъминлаш давр талаби. .	64
Davronov I.E., S.Muhiddinova O'quvchi salomatligini muhofaza qilish omillari.....	66
I.E.Davronov Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy kompetensiyalarni shakllantirish.....	67
Бердиева М. М. Хушбоқова З. Ғ. Бадий адабиёт воситасида мактабгача ёшдаги болаларни маънавиятини шакллантириш долзарб педагогик муаммо сифатида.....	68
Rajabova I. Qosimova M. МТТда болаларни интеллектуал ривожлантиришда о`yin mashg`ulotlarining ahamiyati	71
Бердиева М. М., Жумаева М. Э. Миллий қадриятлар орқали мактабгача ёшдаги болаларни эстетик тарбиялаш	73
Чиналиева А. Ўқитувчини инновацион фаолиятга тайёрлаш	74
Uktamova M. Nosirova D. Methodology of comparative teaching of the author to the sources of folklore in primary school lessons.....	77
Мансурова Х. Бошланғич синфларда она тили фанидан интеграция ва узвийликни таъминлашда иншонинг ахамияти	78
Жабборова М. Биология таълимида интегратор технологиялардан фойдаланиш	79
Ибрагимов Д.А Ахборот асрида ёшлар маънавиятига мафкуравий тазйиқларнинг таъсири.....	82
Машарипов Ж Соғлом бўлишга жисмоний ва рухий жиҳатдан камол топишга йўналтирилган кўникма ва малакаларни шакллантириш	84
Сайтметов О.Б. Жамоатчилик назорати механизмларини ривожлантиришнинг ўзига хос жиҳатлари	85
Курязова Н. Применения girls в начальных классах (австрийский опыт)	86
Кучкарова М. Информационные технологии как метод влияния.....	89
Sariyev Sh.U. Boshlang'ich sinflarda nutq o'stirish jarayonida fanlararo integratsiya va uzviylikni ta'minlash	92
Усманова С.Э., Бозорова Б. Ч. Болаларни мактабгача таълим муассаларида маънавий-ахлоқий қадриятлар руҳида тарбиялаш аспекти.....	94
Yo`ldosheva Sh. Integratsiya – dars samaradorligini oshirish omili	97
Усманова С., Эргашева Г. Мактабгача таълим муассаларида касб - хунарга йўналтириш масалалари.....	99
Хамдамова М. Дж., Абдурахманова А. Импульсивное поведение в младшем школьном возрасте	101
Пўлотова Ю.А. Она тили ва ўқиш дарсларини интеграциялашда ахборот - ресурс таъминоти	103
Axmedova D., Mametjumayeva G. Boshlang'ich sinflarda badiiy asar matnini tahlil qilish usullari.....	107
Hamidova I. Problems of translation of "spirituality" units in uzbek and english dictionaries...	109

Турдиева Н.С. Таълим кластери таълим интеграциясининг институционал тизими сифатида.....	110
Najmiddinova D. Interpretation of the profession in the “shohnoma”	113
4- SHO‘BA. BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI TATBIQ ETISH.....	117
Умуров З.Ў. Таълимни рақамлаштириш шароитида бошланғич синфларда таълимий муаммоларни тайёрлаш технологияси.....	117
Луқмонова С.Ф. Ўқитувчи фаолиятида рақамли таълим: муаммо, ечим, самара.....	120
Шамсиддинова Д.Х Бошланғич таълим жараёнида юзага келадиган педагогик низоларни бартараф этиш	121
Shazadayev F Boshlang`ich ta`lim y o`nalishida axborot texnologiyalarini o`qitishda kompetensiyaviy yondashuv	123
Ходжаева М Бўлажак мутахассисларда мулоқот маданиятини шакллантириш	128
Ochilova L.T., N. B. Razzoqova Matematikadan amaliy mashg`ulotlar jarayonida kompyuter texnikasidan foydalanish samaradorligi.....	129
Ochilova L.T. Matematika darslarida pisa testlaridan foydalanishning amaliy ahamiyati.....	131
Ochilova L.T. L.Ch.Rajabova STEAM ta`lim dasturi asosida matematika masalalarini yechishning ilg`or usullari	135
L.T.Ochilova S.Erkinova Boshlang`ich matematika kursini o`qitish jarayonida talabalarning mustaqil ishlarini tashkil etishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasi	137
Axrorov I., Qosimov A Arifmetik masalalar ustida ishlash borasida ba`zi ilmiy – uslubiy mulohazalar.....	139
Djumayev M Boshlang`ich sinflarda matematikadan milliy o`quv dasturini amaliyotga joriy etishning ilmiy-metodik asoslari.....	143
X J.Sattorova Z. I.Abdunazarova O`qish darslarida hikoya matni ustida ishlashda pirls topshiriqlardan foydalanish.....	146
M.H. Raxmatova Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim-tarbiyasida o'qituvchining o'rni.....	148
Komilova Sh.A. Boshlang`ich sinf ona tili darslarida fanga oid kompetensiyalarni shakllantirish.....	149
Muxitdinova N.B. Boshlang`ich sinf o`quvchilarining bilim va ko`nikmalarini multimediali texnologiyalar vositasida shakllantirish.....	152
Nuritdinova Sh., Askarova M. Boshlang`ich sinflarda so`zlarning ko`chma ma`nosi ustida ishlash	154
M.D. Xaydarova D.Hakimova Boshlang`ich sinflarda texnologiya darslarini olib borilishi	157
Xudayarova M., Djanabayeva X. Raqamli ta`lim texnologiyalari orqali ona tilini o`qitish jarayonida kompyuter dasturlaridan foydalanish imkoniyatlari	158
Hamrayev M.A Xakimova Z.A. Boshlang`ich sinf darsliklarida olmosh so`z turkumining o`rganilishi	159
Masharipova U.A. Raqamli ta`lim texnologiyasini o`quv jarayoniga joriy etish is tiqbollari.....	162

5- SHO‘BA. RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA XXI ASRDA TA’LIM	165
Ядгарова Г. Раҳбар шахс имижини белгиловчи психологик сифатлар.....	165
D.X.Shodmonqulova D.G'.Pardaboyeva Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini ona tili darslarida mashqlar vositasida kerativ fikrlashga o‘rgatish.....	166
Хасанова Г. Суть инновационных педагогических технологий в дошкольных образовательных организациях	169
Sayfullayeva N., Sharipova G Boshlang‘ich sinf ona tili mashg‘ulotlarida didaktik o‘yinlarni multimedia texnologiyasi asosida tashkil etish.....	171
Илясова М., Илясова А. Ёшларга диний таълимни тўғри тарғиб қилиш	173
Муродова Ш. Компетенциявий ёндашув – ўқувчи ижтимоийлашувининг муҳим асоси ..	175
Hamidova I. Problems of translation of "spirituality" units in uzbek and english dictionaries...	177
Рустамов Ж. Меъморчилик ва табиатнинг уйғун мутаносиблиги	179
Қаҳҳорова Д. Педагогика коллежи талабаларида ўқув мотивацияни ривожлантириш	183
Najmiddinova D. Interpretation of the profession in the “Shohnoma”	185
Ахмедова Ш., Пўлатова М. Хорижий тилларни ўқитишда педагогик технологиялардан фойдаланишнинг моҳияти	188
Mirxanova G., Ostonayeva Sh. Jahon leksikografiyasida o‘quv lug‘atchiligi-ning o‘rganilishi va unda sinonimik lug‘atlarning o‘rni	
Ҳакимова М., Мансурова Д Муסיқа ўқитишнинг янги ёндошувлари концепти	191
Бўронова Н., Камалова М. Шарқ мутафаккирлари асарлари орқали ўқувчиларда адолат-хуқуқий тарбия кўникмаларини ривожлантириш	192
Хайруллаева Ш Жалолова Ш Ўқувчида атроф-муҳитни тоза тутиш компетенциясини шакллантиришнинг тарихий таҳлили.....	194
Бўронова Н, Ортиқова Г Бошланғич синф ўқитувчилари касбий компетентлигини шакллантириш йўллари.....	195
Нарзиева М.С. Таълим ва тарбия узлуксизлигини таъминлашда ўқитувчи ва ўқувчи ўртасидаги ҳамкорлик.....	197
Курбонова Д Шарқ мутафаккирлари мероси орқали ўқувчиларни маънавий, умуминсоний кадриятлар руҳида тарбиялаш	199
Асланова Н. Ўқитувчи педагогик фаолиятида ижодкорликнинг аҳамияти	200
Фаттоева О таълимда инновацион фаолият кўникмаларининг ўзлаштирилиши	202
Masharipova U.A. Raqamli ta’lim texnologiyasini o‘quv jarayoniga joriy etish istiqbollari	203
Qurbanova G O‘qituvchida nutq ko‘nikmalarini shakllantirish masalasi va uning o‘ziga xos xususiyatlari	205
Худойбердиева Н.Ў. Абдулла Қодирий асарларида тарихий инверсия ва фолклор хронотопи масаласи.....	207
Маъруфжонова Д Цифровое обучение в сфере образования	209

Xusanbayeva X.A. O'qish darslarida matn ustida ishlashda pirls topshiriqlaridan foydalanish .	211
Шарипова Н. Отношение Помещиков К Чичикову, Как Новому Поколению Дельцов.....	213
6- SHO'BA. TALABALAR AMALIYOTINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	216
Акрамова С Жамол камол шеърларида ўзбекча-тожикча лексемалар табиати.....	216
Н.А.Хамедова Талабалар амалиётини рақамли технологиялар асосида такомиллаштириш самарадорлиги	218
Файзуллаев М. Б. Саидова М.М. Обычаи и обряды в единицах лингвокультурам	220
М.Д. Хайдарова Naqshbandiya ta'limotidan boshlang'ich sinflar texnologiya darslarida foydalanish imkoniyatlari	223
Gadoeva Sh Ona tili ta'limi sifat va samaradorligini oshirishda didaktik o'yinlarning ahamiyatii	225
Ўринова МР Роман огоҳлантиришлар	227
Саидова Р Лирик матнни семиотик таҳлил қилиш.....	229
Ш.Фармонова Бўлажак ўқитувчилар коммуникатив маданиятини миллий ва умуминсоний қадриятлар асосида ривожлантириш.....	231
Н.Н.Рахматов Matematika darslarida o'quvchi o'quv faolyatini tashkil etish shakllari.....	233
А.Ш.Иноятов Эшов Э Определение стресса у учеников начальной школы	235
Ахмедова D Eshqulova G Miraziz A'zam she'rlarida vatan madhi	239
Jo'rayev A Eritmalar mavzusiga oid masalani turli usullarda yechish orqali talabalarda interaktivlikni oshirish	240
М.Д. Хайдарова “ X.Jahonqulova Texnologiya va kasb ta'limidan sinfdan tashqari mashg'ulotlar tashkil qilish texnologiyasi”	243
М.Д. Хайдарова М.Г` .Qodirova “Boshlang'ich sinf mehnat ta'limida turli materiallar bilan ishlash darslarini tashkil etish”	244
М.Д. Хайдарова U.Olloqulova “Umum ta'lim maktablari 1-4 – sinflarida texnologiya ta'limini o'qitishning interfaol usullari”	245
Турдиева Н.С. Мирова С Таълимнинг ижтимоий функциялари.....	247
М.Д. Хайдарова N.Namozova Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida applikasiya ishlarini bajarish metodikasi	249
Дустова Д Шарапова Н. К вопросу формирования эстетической культуры у студентов направления начального образования в процессе преподавания русского языка.....	251
Raximova D. Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning matematik savodxonligini shakllantirish	255
Мирханова Г. Илҳомова З. Қадимги юнон ва рус тилшунослигида синоним луғатларнинг шаклланиши	256
Do`stova M. Ona tili fanining ta'lim-tarbiya rivojidadagi ahamiyati.....	258

М.Б.Файзуллаев М.А.Рузиева Градация глаголов психического состояния.	260
7- SНО`ВА.	263
Хамида Нусратова Абдулла авлонийнинг болаликка аталган шеърларининг мавзулар кўлами	263
Safarov F., Xalilova M. 4-sinf o`quvchilarini o`z nutqida maqoldan foydalanishga o`rgatish ...	265
Яхшимбекова С, Мирзаева С Психологик хизматнинг ўзига хос ижтимоий-психологик хусусиятлари	269
Sharipova I.F Ajoyib sonlar va ularning xossalari.....	271
Яхшимбекова С. Оилада тенгликни таъминлаш - ўсмирларда стрессни олдини олиш омили.....	274
Hamrayev M.A, Egamova G Boshlang`ich sinf ona tili o`quv dastur va darsliklarida sintaktik bilimlarning berilishi.....	276
Tursunova Z. Sinfdan tashqari o`qish uchun kitob tanlash tamoyillari.....	280
Абдуллаев К Профессионал таълим муассасаси ўқувчиларида ватанварварлик тарбияси технологияси	282
Ikromova N Boshlang`ich sinf “o`qish kitobi” darsliklarida berilgan xalq og`zaki ijodi asarlarining mazmun-mundariyasi.....	285
Rustamova Z Xudoyberdi to`xtaboyevning sarguzasht romanlariga xos xususiyatlar	288
М.Нематова Бошланғич синф ўқиш дарсларида ўқувчиларда адабий тушунчаларни шакллантириш.....	291
Д.Максудова Умумтаълим мактабларида она тили таълимида ўқувчилар тил компетентлиги тахлили	294
Tosheva N Boshlang`ich sinf o`quvchilari iqtisodiy bilimdonligini rivojlantirishning dolzarbligi	296
С.Каримова Бошланғич таълимда ўқувчиларнинг ижодий фаолиятини ташкил этиш	298
М.Зубайдўллаева Ибрагимова М.С. Бошланғич синф ўқиш дарсларида матн устида ишлаш орқали нутқ ўстириш	301
Djumayev J Texnologiya fanini umumta`lim fanlari bilan o`zaro integratsiyasi va o`quvchilarni kasb-hunarga yo`naltirish ishlarini tashkil etish.....	306
Хамдамова М Абдурахманова А Импульсивное поведение в младшем школьном возрасте	310
А .К.Нисанбаева Педагогик техниканинг муҳим хусусиятлари амалда	313
Djumaeva M Boshlang`ich ta`lim yo`nalishida tabiiy fanlar orqali o`quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirish	315
Ashrapova N. <i>Boshlang`ich sinf o`quvchilarini matematika darslarida fikrlash qobiliyatlarini o`stirish</i>	318
Абдуллаева Л. Повышение потенциала бакалавриата на более высокий уровень на основе развития творческих компетенций	319

Пардаев Б Бошланғич синф ўқувчилари ижтимоийлашувини ташхислаш	321
М.Н. Рахматова Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim-tarbiyasida o'qituvchining o'rni	325
Ergasheva S.T. Xalqaro baholash tizimida boshlang'ich ta'limning o'rni	326
А.Д.Нурадилова Антропоцентрик парадигманинг шаклланиши.....	328
Д.Т.Айтбаев Антропоцентрик тилшунослик ҳақида.....	329
G.D.Berdiyeva Ruhiy rivojlanishi sustlashgan bolalarda agrammatik disgrafiyaning o'ziga xos xususiyatlari.....	331
Raximova D. Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning matematik savodxonligini shakllantirish.....	333
Nuradilova A Maktab ta'limida sodda gap mavzusini o'qitishda innovatsion yondashuv	335
Shodmonova A.Sh Dilfuza Turg'unova Boshlang'ich sinf o'qish darslarida o'quvchilar nutqini o'stirish usullari va unga qo'yiladigan talablar	337

amalga oshirish, qanday asboblarni ishlatish, mehnat harakatlarini ketma-ket bajarish tartibini aniqlash.

4. Materialni namuna, berilgan o'lchovlar bo'yicha belgilab chiqish. O'quvchilarni belgilash tartibini bilishlari va uni doskada belgilash bosqichlarini bajarayotgan yoki buyumni ko'rsatib tushuntirayotgan o'qituvchi bilan bir vaqtda bajarilishi lozim.

5. Ishni tekshirish, xato va kamchiliklarni tuzatish, ishni baholash.

6. Darsga yakun yasash, yangi vazifalar qo'yish.

Mehnat darslari amaliy ish jarayonida hosil qilingan turli materiallar bilan ishlashga o'rgatish ko'nikmalari takror mashq qilishlar natijasida takomillashib boradi. Xatoga yo'l qo'ymaslik uchun o'quvchilarni o'z-o'zini nazorat qilishga odatlantirish lozim. Topshiriqlarni mustaqil bajarish jarayonida yo'l qo'yilgan xatolarni o'zlari topib uni tuzatmagunlaricha hamda bajarilgan ishlarning to'g'riligiga ishonch hosil qilmagunlaricha o'qituvchi o'quvchilardan ishni qabul qilmaslik lozim.

Boshlang'ich sinf mehnat darslarida turli materiallardan turli buyumlarni yasashda ko'proq ishlatiladigan o'simlik materiallarining ayrim turlarini ko'rib chiqamiz.

Yong'oqlar. Turli materiallardan o'yinchoqlarni tayyorlashda o'rmon yong'oqlari, yeryong'oqlari, kedr yong'oqlari va pista po'choqlaridan foydalanish mumkin.

O'rmon yong'oqlari. Ulardan o'yinchoq odamchalar, hayvonlar (bo'ri va qo'zichoq, quyon) boshchalarini yasashda foydalaniladi. O'rmon yong'oqlarini pishganda, avgust oyida terish kerak. Yong'oqlarni taxtachalarda quritib qutichalarda saqlanadi. O'rmon yong'og'ining po'chog'i qattiq. Uni qiyinchilik bilan pichoq yordamida kesiladi yoki buguz bilan teshiladi. Qurib qolgan yong'oq bilan ishlash qiyin, shuning uchun ularda foylanmaslik ma'qulroq.

Kedr yong'oqlari. Qo'shimcha material sifatida hayvonchalar oyog'ini, odamchalar mushchalarini yasashda ishlatish mumkin; ular bigiz bilan oson teshiladi, yaxshi yelimlanadi.

Yong'oq po'chog'i (yarimta ko'rinishda) qayiqcha, aravacha, toshbaqa, qo'ng'izlar yasashda qo'llaniladi. Po'choqning ikkala qismi, masalan, qorbobo boshini yasashda qo'l keladi.

Yong'oqni teng ikkiga bo'lish uchun pichoq yordamida va pichoq ustida sekin-asta bolg'a bilan urish yo'li orqali amalga oshirish mumkin. Yong'oq sakramasligi yoki toyib ketmasligi uchun kichik ombir bilan qisish kerak. Bu ishni faqat o'qituvchi bajarishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Meliyev H. Ilmiy-adabiy manbalarda kasb-hunarga yo'naltirish masalasi. "Xalq ta'limi" jur. 2010. 49-52 betlar.

2. Xolmatov P.Q. Darsdan tashqari mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'llash. 13.00.02-Texnologiya ta'limi nazariyasi va metodikasi. Ped.fan.nomz.diss. Guliston. 2004. -134 b.

3. Tilavova M.M. Boshlang'ich sinf mehnat darslarini tashkil etish texnologiyasi. T., 2008.

4. Tilavova M.M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gender tenglik va farqlar asosida umummehnat ko'nikmalarini shakllantirish yo'llari. T., 2007

“UMUM TA'LIM MAKTABLARI 1-4 – SINFLARIDA TEXNOLOGIYA TA'LIMINI O'QITISHNING INTERFAOL USULLARI”

*M.D. Xaydarova BuxDU o'qituvchisi
U.Olloqulova BuxDU talabasi*

O'qish-o'rganish uchun hech qachon ham
keksayib qolganman dema

G. Gersen.

Keyingi paytlarda jamiyatimizda har bir inson uning boshlang'ich bilim darajasi qanday bo'lishidan qat'i nazar istalgan sohadan bilim olishga haqli deb topildi va uning kelajakda davlat

muassasalarida yaxshi mansab egallashi maqsadida ta'lim muassasalariga jalb qilish odat bo'lib qoldi. O'quv muassasalariga faqatgina bir necha fandan testlar topshirgan holda kirishni tashkil qilish ham o'quvchilarning dunyoqarashi va bilimlarini chegaralangan hamda bir tomonlama bo'lishiga sabab bo'lmoqda. Chunki maktab, litsey va kollejlarda ko'pgina fanlar chetga surilib, ularda faqatgina test topshiriladigan fanlar bo'yicha chu-qur ta'lim berilishi, test javoblarini ularning mohiyatiga yetmasdan yodda saqlashga harakat qilinishi bitiruvchilar bilimining sayoz va bir tomonlama bo'lishiga olib kelmoqda. Agar kirish imtihonlari barcha fanlar bo'yicha integral usulda tashkil qilinsa, ya'ni, bir qism fanlardan test orqali, boshqalaridan og'zaki savol-javoblar vositasida, yana bosh-qalaridan yozma usulda qabul qilinib, ularning natijasi umumlashtirilsa, chuqur bilimli va fikrlash doirasi keng bo'lgan abituriyentlarga o'quv muassasasiga kirishar edi va yuqoridagi salbiy holatlar yuz bermas edi, albatta. Bu mamlakat kelajagi bilan uzviy bog'liq strategik masala bo'lgani uchun ham uni ta'kidlamasdan boshqa ilojimiz yo'q. Bundan tashqari, ta'lim berish jarayonida asosiy diqqat-e'tibor ta'lim muassasalarida qanday fanlardan dars berish, qanday ta'lim standartlariga rioya qilish va qanday kitoblardan foydalanishga qaratildi, xolos. Bunda, ming afsuski, ta'lim berishning asosiy omili va yurituvchi kuchi bo'lgan bir nima yoddan chiqarildi – bu eng asosiy omil esa shakshubhasiz – O'QITUVCHIDIR! Bu borada hozirgi zamonga mos bo'lgan quyidagi fikr o'rinlidir, desak ham bo'laveradi: «Har qanday fan bo'yicha malakali o'qituvchini osongina tayyorlash mumkin va u o'quv jarayoni mexanizmining bir detali sifatida istalgancha dasturlanishi va yo'naltirilishi mumkin?!» Bu tezis o'z-o'zidan o'qituvchining jamiyatdagi mavqeyini juda ham pasaytirib, o'quvchilarning unga bo'lgan hurmat va e'tiborga sezilarli darajada putur yetkazadi. Natija ham darhol ayon bo'ladi – malakali o'qituvchi bo'lishga intilish yo'qolib, bu sohada yetuk mutaxassis bo'lishga layoqatli soni keskin kamayadi. Bu esa, o'z navbatida, ta'lim berish sifatini ancha pasaytiradi. Lekin bu tezis hozirgi jadal sur'atda rivojlanayotgan hayotga aslo mos kelmaydi va uni jadal rivojlanish davriga mos quyidagi tezis bilan almashtirish maqsadga muvofiq: «Malakali o'qituvchini tayyorlash juda murakkab va qimmat turadigan faoliyat turi bo'lib, u o'quv jarayonining ijodiy, yaratuvchi va yurituvchi kuchidir. Har bir o'qituvchini juda ham qimmatli insoniy zaxira sifatida hisoblab, uning jamiyatdagi mavqeyini imkon darajasida ko'tarish mamlakatning uzoq muddatli strategik maqsadlariga aynan mos keladi».

Shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchilarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatib kelingan edi. Bunday usul o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy izlanish tashabbuskorlikni so'ndirar edi.

Hozirgi kunda ta'lim jarayonida interfaol uslublar (innovasion pedagogik va axborot texnologiyalari)dan foydalanib, ta'limning samaradorligini ko'tarishga bo'lgan qiziqish, e'tibor kundan-kunga kuchayib bormoqda. Zamonaviy texnologiyalar qo'llanilgan mashg'ulotlar o'quvchilar egallayotgan bilimlarni o'zlari qidirib topishlariga, mustaqil o'rganib, tahlil qilishlariga, xatto xulosalarni ham o'zlari keltirib chiqarishlariga qaratilgan. O'qituvchi bu jarayonda shaxs va jamoaning rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyanishiga sharoit yaratadi, shu bilan bir qatorda, boshqaruvchilik, yo'naltiruvchilik vazifasini bajaradi.

Bunday o'quv jarayonida o'quvchi asosiy figuraga aylanadi.

Pedagog-olimlarning yillar davomida ta'lim tizimida

Nega o'qitamiz?

Nimani o'qitamiz?

Qanday o'qitamiz?

savollariga javob izlash bir qatorda

Qanday qilib samarali va natijali o'qitish mumkin? –degan savoliga ham javob qidirdilar.

Bu esa, olim va amaliyotchilarni o'quv jarayonini texnologiyalashtirishga, yani o'qitishni ishlab-chiqarishga oid aniq kafolatlangan natija beradigan texnologik jarayonga aylantirishga o'rinib ko'rish mumkin, degan fikrga olib keldi.

Bunday fikrning tug'ilishi pedagogika fanida yangi pedagogik texnologiya yo'nalishini yuzaga keltirdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Meliyev H. Ilmiy-adabiy manbalarda kasb-hunarga yo'naltirish masalasi. "Xalq ta'limi" jur. 2010. 49-52 betlar.
2. Xolmatov P.Q. Darsdan tashqari mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarni kasb-hunarga yo'llash. 13.00.02-Texnologiya ta'limi nazariyasi va metodikasi. Ped.fan.nomz.diss. Guliston. 2004. -134 b.
3. Tilavova M.M. Boshlang'ich sinf mehnat darslarini tashkil etish texnologiyasi. T., 2008.
4. Tilavova M.M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gender tenglik va farqlar asosida umummehnat ko'nikmalarini shakllantirish yo'llari. T., 2007

ТАЪЛИМНИНГ ИЖТИМОЙ ФУНКЦИЯЛАРИ

Турдиева Н.С. БухДУ,

Бошлангич таълим назарияси кафедраси ўқитувчиси

Мирова Ситора

Мактабгача ва бошлангич таълим факультети талабаси

Аннотация. Мақолада ўқувчиёшларнинг таълимга бўлган муносабатини қадрият сифатида шакллантириш муаммосининг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Таълимнинг инструментал қадрият сифатида қараладиган аксиологикёндашув методикасиёритилган. Таълимнинг ўрни бугунги кунда ижтимоий-маданий муҳит билан боғлиқ бўлиб, унда "ҳаёт орқали ўрганиш" узлуксиз таълим зарурлигини англаш, таълимга ижобий муносабат энгёш даврлардан, яъни бошлангич умумий таълим даражасидан бошланиши керак.

Калит сўзлар: таълим қадрият сифатида, мустақил таълим, таълимнинг ижтимоий функцияси, таълимнинг шахсий функцияси

Таълим-бу мақсадга мувофиқ жараён ва шахс, жамият ҳамда давлат манфаатлари йўлида таълим-тарбиянинг эришилган натижаси бўлиб, фуқаро (талаба) давлат томонидан белгиланган таълим даражаларининг (ўқув малакаларининг) ютуғини баён этиш билан бирга амалга оширилади. Умумий ва махсус таълим даражаси ишлаб чиқариш талаблари, фан, техника ва маданият ҳолати ҳамда ижтимоий муносабатлар билан белгиланади. Шунингдек, таълимни ишончли ташкил этилган, ҳақиқий илмий билимлар деб ҳисобланганёки ҳақиқатга зид бўлса ҳам, лекин мажбурий меъёр сифатида белгиланган бўлса ҳам, умумэътироф этилган билимлар бўлиши керак деб ҳисобланган нарсаларни олиш учун одамларнинг мақсадли билиш фаолияти сифатида белгилаш мумкин

Сўзнинг кенг маъносида таълим-шахснинг ақли, характериёки жисмоний қобилиятларини шакллантириш "жараёниёки маҳсулидир ."

Техник маънода таълим - бу жамиятнинг мактаб, коллеж, университет ва бошқа муассасалар орқали маданий мероси - тўпланган билим, қадрият ва кўникмаларини мақсадли равишда бир авлоддан иккинчи авлодга етказиш жараёнидир.

Оддий маънода, таълим, бошқа нарсалар қатори, асосан, ўқитувчи томонидан ўқувчиларни ўқитиш билан чекланади ва чегараланади. У ўқиш,ёзиш, математика, тарих ва бошқа фанларни ўргатишдан иборат бўлиши мумкин. Астрофизика, ҳуқуқ, географияёки зоология каби тор мутахассисликлар бўйича ўқитувчилар бу фанни, одатда, университетлар ва бошқа олий ўқув юртларида ўқитишлари мумкин. Бундан ташқари ҳайдовчилик каби касбий кўникмаларни ўргатиш ҳам мавжуд. Махсус муассасаларда таълим билан бир қаторда, мустақил таълим жарайни ҳам мавжуд бўлиб, у, интернет орқали, ўқиш, музейларга ташрифёки шахсий тажриба орқали амалга оширилади.